

Gledališke igre za mladino.

Star voják in njegova rejénka.

Gledališka igra v dveh dejánjih. — Poslovenila Barbka Höchtl-nova.

ŠESTI PRIZOR.

Anička in Katinka (spogledújeta se).

Anička. Kaj déš, Kátinka, kaj si je to? Poglédi prelepe sviléne rute! (Razvije jo.)

Kátinka. A moja! Še vsa nova, nič še nij ponošena.

Anička. Deni jo za vrat, kako ti prístoji? (Kátinka jo dene za vrat.) Krasno ti prístoji! Samo o praznicih bi jo nösila.

Kátinka. Zeló čudno mi je v serci. Pomisli, to ubogo dekle razdaje drage sviléne rute! Kako se to veže? Veš li kaj, vse to nič nij po moje.

Anička. Prav govoriš; tudi jaz imam o déklici súmujo. — Kaj, ako bi ruti bili ukradeni?

Kátinka. Strahota! Jaz svoje rute uže ne morem deržati v roci, peče me, kakor živ ogenj; semkaj na klop jo položim.

Anička. Jaz tudi. (Ruti deneta na klop.) Zdaj mi je laže. A ubogej déklici nij bilo videti na obrazu tatíce.

Kátinka. Vendar nij mogla nama v óči pogledati, kar je zlo znamenje.

Anička. Ko z materjo semkaj prišedši ruti ugleda na klopi, kako misliš, kaj li poreče? A če je nedolžna, kako jo bode bolélo, — po krivem koga dolžiti, nij lepo.

Kátinka. Zopet prav govoriš, a kaj li je nama stvoriti? Ali bi ruti imeli, ali je semkaj denevi?

Anička (uterga nekoliko travnih bilek). Takój zvevi. Evo dve bilki, ta krajša, óna daljša; krajša govori „imejvi,“ daljša „odverzívi.“ Potegni!

Kátinka (potegne krajšo bilko). Nu, kako je?

Anička. Imejvi! Krajša bilka je. Zeló me veselí; zdaj ruti zopet vzemívi. (Vzameta, a v tem nastopi Tinica, katere ne opazita.)

SEDMI PRIZOR.

Prejšnji. Tinica (gosposki a prosto oblečena).

Tinica. Kaj delati? Evo, evo, izprelepi sviléni ruti! (Anička in Kátinka se ustrašita in se plaho spogledujeta.) Kdo je vama ruti dal?

Anička (Kátinki na uho). Kaj li odgovorim? Kdo je ta lepa deklica?

Kátinka. Ni jaz je ne znam; prišla je bajè iz mesta.

Anička (Tinici). Ubogo deklè je nama ruti dalo hranit.

Tinica (nasmehnivši se). To nij ubogo deklè, ki daruje sviléne rute.

Kátinka. Nama ju nij podarila, nijste prav slišala.

Tinica. Kako li ju vama nij podarila? Jaz znam to ubogo deklè; Tinica se imenuje in hotela je prijateljicama Anički in Kátinki dati nekoliko spomínka.

Anička (reče Kátinki). V glavi se mi vertí; ali more to res Tinica biti? A midve je nisvi znali? (Tinica). Kam li je šla? Prosim vas, povédite nama!

Tinica. Kam je šla? Pred vama stojí, — ali uže ne znata svoje Tinice?

Anička in Kátinka. Da, ti si, Tinica, naju preljuba Tinica! O vele radost velíka!

Anička. I kje sem li imela očí, da te nijsem takój znala! Ali te je svobodno tikati?

Tinica (objemši jo). O prosim, vedno svi prijateljici.

Kátinka. In kako si prišla sem k nama toli iz nenada?

Tinica. Zdí se mi, da je uže večnost, pokler me nij bilo v preljubem domačem kraju! Bogu hvala, da sem zopet zdaj pri vaju. Vídim, da je še vse tako, kakor je bilo. Óno staro drevo! (Vzdáhne.) O kolikrat sem sedela v njega sencí!

Anička. Povej nama, kako si? Imaš li blaga hranitelja?

Tinica. Boljših ne bi mogla imeti. Oča Miško je zá-me dobro skerbel; zdí se mi, da me še z nebes pázi ter je nevidoma vselej pri meni. Moja dobra hranitelja sta na to pristala, da bodem nekoliko dnj tukaj pri materi; potlej sama prideta pó-me.

Kátinka. Veselje bode jutri mej otroki, kadar zvedó, da je prišla Tinica, in — da nam je še vedno prijazníva, kakor je bila tedaj, kadar je žívela mej nami.

Tinica. Vam prijazníva? Ali sem zdaj uže kaj več, nego sem bila tedaj, kadar smo še vkupej žíveli? — Tedaj sem bila sirota, kar sem še zdaj, kajti vse, kar imam, prejela sem iz rok svojih dobrotnikov, in veselí me, ka me še ljubite. Zatorej storita mi ljubav ter vzemita od mene sviléní ruti.

Anička. Predragi sta; kaj porečeta moja roditelja?

Kátinka. Takih rut nositi bi nama ne bilo nikakor svobodno; prelepi sta!

Tinica. Molčímo o vsem tem; nosili ji bosta, kadar odrasteta, a do tedaj ju spravíta v skrinjo. Zdaj malo sédimo na klop sem pod to drevo; znata, da je meni ta kraj svet, nepozabljen. Koliko sladkih spominov se mi tukaj budí v serci!

Anička. Prav si rekla; sédi mej naju semkaj v sredo. (Sédejo.) Zdaj povéj, kako ti godí mesto? Veš li, toličko da ti nijsem zavídljiva, ka bivaš v mestu! V našej vási je zeló otožno živetí.

Tinica. Ali si pozabila, kar je oča Miško dejál: „česar človek nema, to se mu zdí najlepše, a zopet nij zlato vse, kar se bleščí.“ Res, jaz imam vsega, česar potrebujem, a vendar se često želim iz mestnega hrupa nazaj v prijetno in mirno vasíco. Ob svojem vsakdanjem delu ste vedno zdravi in veseli; vsak večer vam ptički ščebetájo večerno pesen in za jutra vas pozdravljajo zopet. Hiže vam stojé mej lepimi travniki in rodovitim poljem, čisti studenci in potoci vas pojé; v mirnej tihej vási je mnogo prijetneje, nego li tam v velícem mestu, hrupovítem in napolnjenem posvetnega veselja. Verjemite, da znam vaše in svoje veselje.

Kátinka. Veš li, Anička, mene zdaj uže nič ne mika iti v mesto; mnogo zadovoljnejša sem tukaj.

Tinica. Prav sodiš; meni se ne bi nič tožilo, ako bi mi bilo ostati vedno pri vas v domačej vasi. Evo! Nij li tam Stépanek? Pomozita mi, da ga podražim; nij me še videl, in Radovánček mi je obetal, ničesar mu ne povedati o mojem prihodu.

Anička. Radi ti pomorevi.

Tinica. Jaz se skrijem za drevo. Bog vé, ali me bode mogel poznati? — (Skrije se za drevo.)

Kátinka (pokliče). Stépanek! stopi malo bliže, nekaj zeló važnega ti povem.

OSMI PRIZOR.

Stépanek. Prejšnje.

Stépanek. Evo deklet, kako še zdaj vkupej stojita in govoričita! Ostaneta li vso noč tukaj?

Kátinka. Ne, — a mislim, da ostaneš tudi ti malo pri naju.

Stépanek. Lepo bi bilo, kakor ne bi imel boljšega dela! Z Bogom!

Anička. Počakaj malo, da ti gospodična za drevesom (pokaže Tinico, stópeljšo izza drevesa) pozdrav izroči iz mesta.

Stépanek. Meni? — Pozdrav — iz mesta? Ne znam živega kersta v mestu.

Tinica. Zeló kesnega uma ste, ka toli hitro pozabite prijateljico. Ali se ne opominjate uže Tiničnega imena?

Stépanek. Tinica? Ménite li siroto Tinico, ki je iz naše vasi šla v mesto?

Tinica. Dà, tisto ménim!

Stépanek. Kako se vlada? Ali je zeló vzrastla?

Tinica. Tolika je, kolikoršna baš jaz.

Stépanek (gleda jo po strani). Ali nas je uže pozabila? Kaj govori? — Pride li še kedaj k nam?

Tinica. Ne verjamem. — Ne utegne priti iz mesta.

Stépanek (osúpel). Zakaj ne? Ali je bolna? ali —

Anička (smejóč se). Zdaj uže res ne more priti iz mesta, ker pred toboj stoji vsa, kolikor je je.

Kátinka. A modri Stépanek je nij upoznal.

Stépanek. O ti si, Tinica! Zdaj te znam; prej ti nijsem smel v lice pogledati. (Prime jo za roko.) Serce se mi raduje, ka si zopet prišla ter nijsi pozabila nekdánjih prijateljev.

Tinica. Kako bi mogla pozabiti? — Veš li, Stépanek, ka sva pred tremi leti z veliko skerbjo in težavo sem na drevo obešála desko ter ž njo mnogo razveselila očeta Miška?

Stépanek. Dà, vesel in srečen dan je bil, a za tem dnem so naglo prišli drugi. Dragi Bog je zopet vse prav obernal.

Tinica. Povéj mi, Stépanek, kje je zdaj óna deska, ki sva jo bila pred tremi leti semkaj prinesla?

Stépanek. O ne boj se, dobro smo jo shranili. Ako bi imel novcev, dal bi jo prenovíti in v zlatih písmenih ná-njo zapisati: „verlej hčeri pokojnega govoráča na spomin, nje zvesti prijatelj.“

Tínica. Naj bode, kakoršna je, tako je najbolje.

Stépanek. Doklé ostaneš pri nas?

Tínica. Dokler moja hranítelja ne prideta pó-me, nekoliko dnj. — Uro je uže, kar sem prišla iz mesta, a hotela sem vas izkusiti, ali me še znate. Evo, nihče me nij upoznal, ni Anička ni Kátinka ni Stépanek ni Radovánček.

Stépanek. Verjémi, izpremeníla si se nekoliko; videti si, kakor cve-toča roža.

Tínica. Samo po vnénjem, če je to res, v serci sem še vedno, kakoršna sem bila, kadar smo še vkupej živeli. — Uže se mračí in jaz imam še posla, ki ga ne morem do jutri odlagati.

Anička. Kak posel, če je svobodno vprašati?

Tínica. Še nocoj sem dolžna iti k njemu, od katerega imam vso do-broto, — anti veš, k očetu Mišku.

Kátinka. Toli pozno hočeš na pokopališče hoditi?

Tínica. Ali uže ne pómnite besedj, katere je govoril, ko me je za hčer jemal? Rekel je: „če me Bog pokliče s tega sveta, zatisne mi oči ter na mojej gomili tam na pokopališči bode molila zá-me!“ Njega besede bodite resnične.

Anička. Tudi mi pojdemo s tobój, ako ti je po volji?

Tínica. Zeló mi ustrezete, a poprej treba še stopiti k materi, povédát, kam pojdem. Tukaj se zopet snidemo. — Kátinka, ali me izpremiš? (Tínica in Kátinka otideta.)

DEVETI PRIZOR.

Radovánček (z lopato na rami.) Prejšnji.

Stépanek. Veš li, Radovánček, da je Tínica prišla?

Radovánček. To sem znal prej nego li ti; hodil sem nekaj časa z njo, mislèč, da je kako ubogo deklè, a ona se mi nasmeje ter se razodene.

Stépanek. Od kod si prišel z lopato na rami? Ves potán si, bašti si težko delal.

Radovánček. Ne vem, ali bi ti povedal, ali ne.

Stépanek. Anti ne bode nič slabega; ako li nehčeš, nikdo te ne more siliti.

Anička (dobrikáje se). Povej, Radovánček! Bil si zeló priden, kakor se vidi.

Radovánček. Poslušajte! Tínica mi je s potjjo pripovedovala, da pojde še nocoj molit na gomilo očeta Miška. Takój se opómnim, da se je Miškova gomila uže vsa s travo obrastla ter niti križ da lepo ne stojí po konci. Mislim si, ne bilo bi prav, če Tínica tako najde. Utegnila bi misliti, da smo res Miška do kraja pozabili, ker ne pázimo njegove gomile, in to bi jo žalilo. Takój pohitim na pokopališče — lopato sem imel pri sebi — ter začnem popravljati. Zdaj je gomila spet lepo v rédu, kakor na vseh vernih duš dan. Okítíl sem jo sè zelenim mahom in z rudečimi jagodicami, a okrog sem posúl be-lega peska.

Stépanek. To li si stvoril tí, Radovánček. (Prime ga za roko.) Zdaj si dolg plačal pokojnemu očetu Mišku; radujem se, ka si moj brat.

Anička. Radovánček, ako ti kedaj morem s čim ustréči, prosim te, povej mi!

Stépanek. Evo, Tinica in ž njo četa otrok!

DESETI PRIZOR.

Tinica. Več dočkov in deklic. Prejšnji.

Tinica. Zopet smo vsi vkupej, kakor nekđaj. Iдите zdaj z Miškovo hčerjo, kakor ste z njim hodili. Njega uže nij mej nami, a njegovi lepi nauki so zasadili globoke korenine v našem serci; to svedoči sloga in ljubezen mej nami. Tako je prav, ker moremo jedino s tem spomin pokojnega moža čestiti, kakor je zaslužil. — A zdaj ídimo na pokopališče. Ondu se hočemo novič zareči, da ostanemo do smerti dobri in pobožni. Da-si ga v telesu mej soboj ne vidimo, vendar žíví (pokaže v nebo) tam gori v nebesih in tudi — nam v serci, dokler nam bode v persih gibálo. (Polagoma otidó.)

(Zagrinjalo pade.)

—*—

Dovtipni odgovori.

I.

Tálet je bil prvi izmed ónih, kateri so bili vredni čestnega imena „modrec.“ Ko ga nekdo povpraša, kaj je na svetu najtežje in kaj najlažje, odgovori: najtežje samega sebe znati a najlažje grajati druge.“ — Pómni to.

II.

Imeniten Gerk pride po ulicah, kder so bili trije sužnji v pródajo postavljeni. Pervi je bil modrec, drugi pesnik in tretji sloveči Esop. Gerk vpraša najprej modreca, kaj li zna? Odgovorí mu, da vse. Gerk potem vpraša pesnika, kaj on zna? Tudi ta odgovorí, da vse. Zdaj vpraša Esopa, kaj li on zna? Esop mu reče, da ničesar ne. „Kako li to?“ začudi se Gerk, a Esop odgovorí: „ker ónima dvema, ki vse znata, nič nij ostalo, kar bi jaz uterpel znati.“ — Tako je sploh mej ljudmí. Kdor pristane, da ničesar ne zna, ta često vé mnogo več od ónih, ki se hvalijo, da mnogo znajo.

III.

Ko je rimski cesar Mark Anton z veliko slavo šel v dobljeno mesto Atene, dobričalo se mu je ljudstvo nad vso mero, imenujóc ga Bakovega sinú ter Minervo mu ponujáje za ženo. Baka in Minervo so poganski Atenci čestili po božje. Tako so si hoteli nakloniti cesarja kateremu se je studilo to preveliko laskánje. Malo pomíslivši reče Atencem: „rad primem čestno vašo ponudbo; a ker je Minerva toli imenitna gospá, braníteljica vašega mesta, in ste jo meni dali v nevesto, zato vam ukazujem, da jej takój naštejete 600.000 srebrenikov véna (dote) a meni da povernete ženítvene troške.“ — Prav jim je storil. Laskánje je vselej ostudno.

F. Rup.